

Seat No. : _____

TC-126

B.Com. Sem. - IV

April-2013

CE 204 (E) Banking

(Legal aspect of Banking)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક તે પ્રશ્નના મહત્તમ ગુણ છે.

૧. કંપની ધારો ૧૯૫૬ મુજબ કંપનીની વ્યાખ્યા આપો તથા કંપનીના પ્રકારો ચર્ચો. ૧૪

અથવા

આવેદન પત્ર એટલે શું ? આવેદન પત્રમાં સમાવેશ થતી વિવિધ કલમોની જોગવાઈઓ સમજાવો.

૨. પ્લેજ (માલગીરો)ની વ્યાખ્યા આપી ઉદાહરણ દ્વારા તેનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. પ્લેજની આવશ્યક શરતો કઈ કઈ છે ? પ્લેજના અધિકારો તથા ફરજો ચર્ચો. ૧૪

અથવા

હાઈપોથિકેશન (સુનિતિસંગતગીરો) એટલે શું ? હાઈપોથિકેશનના જોખમો જણાવો.

૩. ટ્રીબ્યુનલ દ્વારા ધિરાણ વસૂલાતની પદ્ધતિ સમજાવો તેમજ વસૂલાતની અન્ય પદ્ધતિઓ પણ જણાવો. ૧૪

અથવા

SARFAESIનો ૨૦૦૨નો કાયદાના જુદા જુદા પાસાઓ વિગતે સમજાવો.

૪. ગ્રાહકની બેંકિંગ સેવાઓ માટે નિમાયેલી ગોઈપારિયા સમિતિની ભલામણો સવિસ્તાર ચર્ચો. ૧૪

અથવા

બેંકિંગ લોકપાલ એટલે શું ? બેંકિંગ લોકપાલની પદ્ધતિ સમજાવો તથા તેના કાર્યક્ષેત્ર અંગે માહિતી આપો.

૫. નીચે આપેલ વિધાનો ફરી લખીને ખરા હોય તો (✓) અથવા ખોટા હોય તો (x) ની નિશાની કરી જવાબ આપો : ૧૪

(i) ભારતમાં બેંકોની સ્થાપના RBI Act દ્વારા થાય છે.

(ii) બેંકો જોઈન્ટ સ્ટોક કંપની છે, પરંતુ તેની માલિકી સરકાર કે વિદેશી ખાનગી બેંકોની હોઈ શકે.

(iii) સ્થાવર મિલકતો પર ઉભા કરવામાં આવતા બોજાને હક્ક-ગીરો કહે છે.

- (iv) ધિરાણ સલામત રહે માટે મિલકતો પર બોજો ઊભો કરવામાં આવે છે.
- (v) હાઈપોથિકેશનને પ્લેજમાં ફેરવી શકાય.
- (vi) બેંકને ધંધાકીય વ્યવસાય માટે પરવાનો કે લાઈસન્સ લેવાની જરૂર હોતી નથી.
- (vii) લોનની વસૂલાત કરવા 'લવાઈ વ્યવસ્થા' તથા વસૂલાત ઝડપી બને માટે કેન્દ્ર સરકારે અમદાવાદ, દિલ્હી, કલકત્તા વિ. માં દેવા વસૂલાત ટ્રીબ્યુનલની રચના કરી.
- (viii) લોકપાલ એટલે સરકારી અધિકારીઓ સામે જનતાની ફરિયાદ સ્વીકારે તથા તપાસ કરે.
- (ix) શ્રી એમ.એન. ગોઈપારિયા બેંક ઓફ બરોડાના ભૂતપૂર્વ અધ્યક્ષ હતા.
- (x) જવાબદારીનો આધાર લઈ કંપનીના ચાર પ્રકાર પાડી શકાય.
- (xi) આવેદન પત્ર એટલે વિનંતી પત્ર.
- (xii) એક કરતા વધુ વ્યવહારોને આવરી લેતી જામીગીરીને ચાલુ જામીનગીરી કહેવાય.
- (xiii) ગીરો મુક્તિબંધીનો અધિકાર માત્ર હક્કગીરોમાં જ પ્રાપ્ત થાય છે.
- (xiv) ગ્રાહકોને બેંકિંગ સેવા અંગે જાણકારીની સાથે તેની કઈ કઈ ફરજો છે તેમ જણાવવું જરૂરી છે.
– શ્રી એમ. એન. ગોઈપારિયા સમિતિ રિપોર્ટ.
-

Seat No. : _____

TC-126

B.Com. Sem. - IV

April-2013

CE 204 (E) Banking

(Legal aspect of Banking)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate maximum marks of question.

1. Define the term 'company' according Company's Act 1956 and discuss various types of companies. **14**

OR

What do you mean by Memorandum of Association ? Explain different clauses and provisions of Memorandum of Association.

2. Give suitable example of pledge and explain the concept of pledge. What are essential conditions of pledge ? What are the rights and duties of pledge ? **14**

OR

What do you mean by Hypothecation ? What are the risks of hypothecation ?

3. Explain method of debt recovery by tribunal and other methods. **14**

OR

Explain multidimensional provisions of SARFAESI Act of 2002.

4. What are the recommendations of Goiparia Committee to improve banking services to customers ? **14**

OR

What is Banking Ombudsman ? Discuss banking Ombudsman method and explain its scope.

5. Rewrite the following statements and put (✓) for true and (×) marks for incorrect answers : 14

- (i) Banks are established in India according to RBI act.
  - (ii) Banks are joint Stock Companies but owner can be government or foreign banks.
  - (iii) Charges imposed on immovable properties are known as mortgage.
  - (iv) Modes of charges are created to make credit safer.
  - (v) Hypothecation can be converted into pledge.
  - (vi) Banks do not need licence for banking business.
  - (vii) 'Debt recovery tribunal for recovery of debt and for quick recovery of loan Central Government has established debt recovery tribunals at Ahmedabad, Calcutta, Delhi, etc.
  - (viii) Lokpal means acceptance of complains from public about government officials and make an inquiry about the same.
  - (ix) Shri M.N. Goiparia was exchairman of Bank of Baroda.
  - (x) Companies can be divided into four categories on the basis of responsibility.
  - (xi) Memorandum of association refer as request letter.
  - (xii) Securities which covers more than one financial transaction are known as current security.
  - (xiii) Right to foreclosure is limited to mortgage only.
  - (xiv) 'Customers should be informed about the available banking services as well as their duties too'. – Shri M.N. Goiparia Committee Report.
-